

ВИКЛИКИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Канцір Р.Б.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Турута О.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії

м. Харків, Україна

тел. +38 (095)101-73-70.

This article looks at the negative impact that artificial intelligence has on human rights. The analysis highlights possible violations of privacy, discrimination, and employment rights caused by artificial intelligence. The study emphasizes the importance of developing ethical norms and legislation to protect human rights in the context of artificial intelligence.

За останні роки штучний інтелект (ШІ або AI) знайшов широке застосування у багатьох різних галузях, таких як медицина, освіта, транспорт, фінанси, та багато інших. Але, разом зі зростанням масового застосування ШІ збільшується ймовірність порушення прав людини, що становить неймовірно важливу загрозу для людини та усього суспільства. Проблема негативного впливу ШІ на права людини є дуже актуальною і потребує світової уваги. У цьому контексті, мета даної роботи полягає в аналізі можливих порушень прав людини, спричинених застосуванням ШІ, зокрема порушення права на приватність, недискримінацію, права на працю тощо, а також у визначенні необхідності розвитку етичних норм та законодавства для захисту прав людини в цьому контексті.

Однією з найголовніших проблем, пов'язаних зі штучним інтелектом, є порушення права на недоторканість приватного життя. Системи та алгоритми штучного інтелекту можуть збирати величезні обсяги персональних даних і використовувати їх для прийняття рішень стосовно людей без їхнього відома. Явним прикладом можна вважати технології розпізнавання обличчя, яка може використовуватися для відстеження та ідентифікації людей у громадських місцях. Аналогічно, голосові помічники та розумні пристрої можуть збирати та аналізувати персональні дані, розкриваючи конфіденційну інформацію, зберігати її на серверах [1].

Ще одним потенційним порушенням прав людини, спричиненим ШІ, є дискримінація. Системи штучного інтелекту можуть навчатися на упереджених даних, що призводить до дискримінаційних результатів. Наприклад, якщо алгоритм найму на роботу навчався на даних, які упереджено ставляться до жінок або меншин, він може закріпити цю упередженість і надавати дискримінаційні рішення. Схожим способом, системи штучного інтелекту можуть використовуватися в системах кримінального правосуддя, що призводить до дискримінаційних результатів на основі расової та етнічної приналежності. Право на працю також перебуває під загрозою через ШІ. Оскільки системи ШІ

вдосконалюються, існує побоювання, що вони замінять людей, і це призведе до втрати робочих місць і економічної нерівності. Це може мати значний вплив на право людей на працю і достатній рівень життя, яке являється фундаментальним правом людини [2].

Крім того, ШІ може впливати на інші права людини, такі як право на свободу вираження поглядів і право на справедливий судовий розгляд. Наприклад, алгоритми соціальних мереж можуть використовуватися для маніпулювання громадською думкою та обмеження доступу до інформації, обмежуючи свободу вираження поглядів. Штучний інтелект може бути використаний у поліцейській діяльності для прогнозування злочинності, що потенційно може призвести до упередженого та несправедливого ставлення до людей. Щоб протистояти цим потенційним порушенням прав людини, необхідно розробити етичні керівні принципи та нормативно-правову базу. Ці керівні принципи та правові рамки повинні забезпечити прозорість, підзвітність і відсутність упередженості в роботі систем ШІ.

Отже, очевидно, що штучний інтелект разом з можливостями несе в собі і ризики для прав людини. Очевидно, що нові технології порушують право на приватність, демонструють дискримінацію, загрожують зменшенню кількості робочих місць, тощо. А відсутність підзвітності та прозорості в розробці та впровадженні систем штучного інтелекту ще більше загострює ці проблеми, для розв'язання яких необхідно розробити етичні норми та правові рамки, які ставлять права та безпеку людини на перше місце. Уряди країн, технологічні компанії, зацікавлені сторони повинні спільно працювати над створенням принципів та законів, які будуть гарантувати, безпеку технологій ШІ, які не загрожують фундаментальним правам людини, та їх життю. Ці керівні принципи повинні включати такі заходи, як прозорість у розробці та використанні систем штучного інтелекту, відповідальність за порушення прав людини, а також конструктивна участь осіб і груп, на яких впливають системи ШІ.

Список використаних джерел

1. Riedl, M. O. (2016). Artificial Intelligence and Its Impact on Society. *Journal of Business and Technology Law*, 11(2), 233-247.
2. Mittelstadt, B. D., Allo, P., Taddeo, M., Wachter, S., & Floridi, L. (2016). The ethics of algorithms: Mapping the debate. *Big Data & Society*, 3(2), 1-21.